

kres

*

*

novemb.

leto 1935

št. 11

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Joško Godina, Groblje - Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc s sodelovanjem uredniškega zbora. Za uredništvo odgovarja Joško Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

BOJ ZA MATTERHORN

Po Haensel-u priredil E. K. (Nadaljevanje.)

Pred njihovimi očmi se je širil severovzhodni greben, ki je kazal v ravni smeri na zadnji vrh. Sicer so morali preplezati še nekaj podobnih ovir, kakršno so pravkar imeli za seboj. Vendar že iz tega vidika so smeli sklepati, da bodo na severni in na vzhodni strani vedno našli možnost, da bodo premagali slične zapreke. Iz teh trdnjav so se sestavljale značilne stopnice, ki jih je Whymper izračunal za severovzhodni greben.

Sedaj je šel spet Whymper na čelu. Vseh se je polastilo varno občutje. Lastni uspehi so bili boljši in tudi bližnjega so sodili boljše. Celo Hadon je tu in tam žel pohvalo in priznanje. Na nekaterih mestih je bilo skalovje tako varno, da je bila vrv povsem odvečna. Celo, če bi kdo zdrknil navzdol, se je zdelo ponekod, da se ne bi mogla pripetiti večja nesreča. Kajti stopnice, ki so se nagibale navzgor proti gori, bi ga kmalu zadržale. Vzpono sicer niso plačevali s krvjo, pač pa z obilnim znojem. Skale so bile velike in oglate. Ta velikanska gora je imela vsega v največjih razsežnostih. Stopinje so ležale daleč narazen. Kolena so véasih dosegla nos, da je stopila noga v naslednjo skalno spranjo, ki je bila trdna.

Cprav jih vrv ni vezala vseh vidno, vendar so čutili vsi veliko skupnost. Vsak drugi je prijemal za prednikom, ki mu je dal še nekatere navsote o trdnosti in o tem, kako naj porazdeli težo.

»Sramotno malo je,« je vmes pripomnil Douglas, »kar mora človek storiti, da dela zgodovino.«

Malo pred poldnem so dosegli mogočen stolp, ki so se mu morali ogniti in iti preko severnega pobočja. Bil je zakrknjeno visok, zgoraj pa je nosil kot streho skoraj vodovraven pomol, ki je segal še nekaj metrov globoko v skalo. Ta previs je nudil varstvo proti kamenim plazom.

Whymper se je ustavil s svojimi ljudmi. Po njegovem načrtu so dovolj hodili za ta dan, da bodo mogli jutri navsezgodaj naprej in da bodo jutri — dosegli vrh ter se še pred nočjo vrnili vsaj tako daleč navzdol, da bodo spet izven vsake nevarnosti.

To mesto je bilo kot nalašč ustvarjeno za to, da postavijo šator. Doslej je imela še vsaka skalna grmada le nazobčano in razcepčeno ostrešje. Da bi kje višje našli

podobno zavetišče, na to skoraj ni bilo misliti.

Poleg tega je Whymper zelo nezaupen, če na skalah že nad ločnico večnega snega ni bilo več snega. Pomol, na katerem so se ustavili, je ležal vprav v višini zadnjega večjega snežišča na vzhodnem pobočju, ki je imel zvezo z Surggenskim ledenikom. Potem so ležali le še majhni, izgubljeni beli ptiči na golih skalah.

Nekateri narodi imajo le deset zapovedi, drugi spet na tisoče paragrafov. Vprav to velja za posameznika. Whymper je spadal k tistim, ki si v samotnih nočeh in kadar sami hodijo, skujejo cele zakonike za svojo moralo.⁴ Eno teh načel se je glasilo: Le tisti mora pomagati pri napravljanju šatora, ki bo smel spati v njem.

Hudson ni maral v platneno hišico. Rajši je spal na prostem. Whymperja je to nekoliko vznevoljilo. O Crozu pa je vedel že iz prejšnjih skupnih potovanj, da spi vedno zunaj. Saj je Croz nekoč sam povedal: »Če sem že vlažen, mi je mnogo ljubše, da padejo kaplje naravnost iz nebes, kakor pa od šatorovega platna.«

Seve, Hadow se je pridružil Hudsonu. Tako sta ostala le še Douglas in Taugwalder, ki bosta spala v šatoru in ta dva sta morala izravnati podlago in pripraviti kole.

Skušnja je bila velika: da sploh ne bi postavili šatora in bi plezali dalje, dokler je bil še dan. Toda Whymper se temu ni hotel odpovedati, ampak je trdovratno zahteval, da postavijo šator. Slednjič so se spravili k delu. Sicer pa ni imel takih misli edino le Whymper. Vsaka ekspedicija v neraziskana področja, z vodnikom, ki je sam iznašel nov način šatora, pripisuje temu šatoru bistveni del svojega uspeha.

Whymperjev šator je bil izraz zimskega razglabljanja o vseh podrobnostih.

Whymper je smatral zimo le za tisti čas, v katerem si je pridobival denarja za poletja. In ko je v dolgih zimskih večerih samotno razmišljal, se je spomnil na to pripravo, ki je že izpolnila svoj namen, ko je bila narejena. Po Whymperjevih načrtih so jo izdelali mizarji, sedlarji in šivilje.

⁴ morala je npravnost, nauk o dobrem in slabem ravnanju.

Ko se je meseca junija peljal skozi Francijo proti Švici, mu cariniki ob meji še malo niso verjeli, da je to šator. V zanimivih palicah in platnenih trakovih so videli skrito najmanj vrečo, v kateri je utihotapljena kava. — Sele, ko jim je Whymper šator postavil in jim razložil vrednost tega orodja, je bila ukročena njih nezaupnost.

Douglas je bil izboren delavec. Razvlekel je najtežje kamne, zadelal razpoke z majhnimi skalnimi drobci, kakor bi bil izučen za tla-kovalca cest.

Prav gotovo ni delal tega samo radi šatora. Resnost in stvarnost Whymperjeva, ki se je izgubljala celo nad takimi malenkostmi, se mu je zdela tako genljiva, da se je pokorno posvetil delu.

Obema Tangwalderjema se je zdelo važno in nujno, da v tistem času, za katerega sta plačana tudi nekaj delata. Nista razumela, zakaj je potrebno toliko skrbi in truda za šator in slednjič sta razumela še manj, zakaj puste ti lordi ves svoj denar pri Seilerju in plezajo v gorških samotah revni ko cerkvena miš. Toda znala sta izračunati, da če bi tem Angležem ne zmrznilo možgan, bi se Tangwalderjem slabo godilo. In to je držalo, kot bi pribili.

Hudson in Hadow sta si izprosila od Whymperja požirek vina, nato sta plezala po skalah in zaspala slednjič na soncu spanje pravičnega. Še Hadon ni opazil samaritanskega smehljava ob Hudsonovih ustnicah. Vendar Hudson se ni prepustil izkušnji, da bi zbijal šale.

Šator je meril na zunanji strani en meter osemdeset cm, notranjost pa nekoliko manj. Kdor je spal v njem, noben se ni mogel povsem iztegniti. Če se je kdo v spanju obrnil ali je hotel premakniti otrple ude, je moral prebuditi soseda. Iz štirih kotov kvadratnega metra so vodile štiri hrastove palice navzgor. Te palice so bile natanko tako dolge kakor one spodaj, da si jih lahko položil skupaj. Vse je bilo natanko do milimetra premerjeno, vendar je moral imeti človek neskončno mero potrpljenja, preden je bilo vse v redu postavljeno. Samo Whymper je znal šator postaviti in ga spet pospraviti, in zato je bil šator varen pred tatovi.

Ko je bilo delo končano, je Whymper določil, kje bo kdo spal. Potem se je ozrl, kje je Mihael Croz. Z mladim Taugwalderjem sta izgnila. Toda visoko nad njimi v skalah se je nekaj premikalo. Majhen plaz ka-

FANTOVSKA ORGANIZACIJA P. Z.

*Poročilo na tečaju ob občnem zboru P. Z. v Ljubljani
dne 17. oktobra 1935 — dr. Karel Capuder*

ZGODOVINSKI PREGLED

Dne 12. novembra 1905 je odbor SKSZ, predhodnice današnje PZ imenoval poseben odbor, ki naj pripravi ustanovitev telovadnih odsekov. Takrat se je prvič uresničila že davno prej izrečena misel, da je treba fante posebej organizirati, in sicer na način, ki je zanje najbolj primeren in najbolj privlačen.

Prva slovenska fantovska organizacija se je kaj lepo razvijala. Povsod je ustanavljala fantovske odseke, si poiskala menarodnih stikov s sličnimi organizacijami drugih narodov in si z lepimi javnimi nastopi kmalu pridobila simpatije vsega našega ljudstva.

Dne 19. marca 1909 se je na seji Zveze (fantovskih) telovadnih odsekov v Bohinjski Bistrici izbralo za organizacijo posebno ime — Orel. Kmalu je to ime zavladovalo po vseh naših krajih in zaslovelo daleč preko mej slovenske zemlje.

Načelno osnovo je fantovski organizaciji dala »Zlata knjiga«, ki jo je spisal Franc Terseglav, tehnična organizacija pa je bila zasnovana v poslovníku »Mladiška telovadna organizacija«, ki ga je sestavil Ivo Podlesnik l. 1910. Največ pa je za idejno poglobitev fantovskega gibanja storila »Mladost«, ki je prvič izšla 4. apr. 1908. in je izhajala redno ves čas, dokler je naša organizacija obstajala.

Moč nove predvojne fantovske organizacije se je v večji meri pokazala prvič na IV. katoliškem shodu v Ljubljani dne 24. avgusta 1913, ko je nastopilo na dvorišču Domobranske vojašnice 800 Orlov in 32 Orlic pri prostih vajah ter 100 čeških Orlov in 13 čeških Orlic ter se je ob tej priliki ustanovila »Zveza slovanskega Orlovstva«.

Po vojni se je 8. decembra 1918 sestal prvi občni zbor Zveze Orlov. Sklenila se je zveza s Hrvati ter se je 23. januarja 1921 vršil ustanovni občni zbor Jugoslovanske Orlovske Zveze (JOZ).

In pričel je polet Orlovstva po domovini in daleč v svet. Za organizacijo doma je sledil mednarodni sloves, pridobljen v mednarodnem tekmovanju. Pariz, Strassburg, Brno — same lavorike zmag in uspehov slovenskih in jugoslovanskih Orlov. Pa tudi doma je organizacija naraščala. Največji orlovski nastop je bil na V. katoliškem shodu 26. avgusta 1923 v Ljubljani. Takrat se je rodila misel, na se zgradi Stadion. Na začasno urejenem sedanjem stadionskem prostoru je takrat nastopilo pri prostih vajah 940 Orlov in 900 Orlic.

Fantovska organizacija pa se je v teh letih tako razmahnila, da se je nujno morala osamosvojiti od SKSZ. To se je izvršilo na občnem zboru Orlovske podzveze v Ljubljani 23. julija 1923. Za organizacijo se je izdelal poseben poslovnik, France Zabret pa je v knjigi »Orlovstvo« razvil ideologijo preosnovane organizacije.

Sedaj šele je bilo možno začeti z načrtnim delom. Vedno bolj v globino je šlo. Vzgojno in prosvetno delo je postalo poleg telesno kulturnega glavna naloga. Orlovski misijoni, duhovne vaje po deželi in v domu duhovnih vaj v Ljubljani, orlovski prazniki (najprej trije, potem štirje) so imeli nalogo poglobiti versko življenje med fanti. Treznost in varčevanje je Orlovstvo pospeševalo zlasti z ustanavljanjem odsekovnih Čebelic. Za disciplino in red v organizaciji so fante vzgajale mesečne povedi, revizije po odsekih, prirejanje tekem, ne le telovadnih, ampak tudi prosvetno vzgojnih. Telesno vzgojno delo je svoj sestav spopolnjevalo z najnovejšimi metodami. Orlovska zveza je pošiljala svoje mlade člane na Visoko šolo za telesno vzgojo v Berlin.

Sredi najbujnejšega razvoja in najjačje organizacije je izšel zakon o ustanovitvi SKJ. Orlovska organizacija je v smislu določb tega zakona morala prenehati in likvidirati.

Nastalo je vprašanje, kaj naj se stori za mladino, ki radi znane sokolske ideologije ni mogla vstopiti v to organizacijo. Prav takrat je izšla znamenita okrožnica sv. Očeta Pija XI. o krščanski vzgoji, kjer papež odločno zahteva za Cerkev pravico, da vzgaja mladino v vseh pogledih. Nauk sv. Očeta je bil za nas merodajen. Prosvetna zveza je po svojih pravilih imela pravico, da ustanavlja za razne stanove posebne odseke in jih zbira v zveze. Tako se je pričelo takoj

z ustanavljanjem fantovskih odsekov po naših prosvetnih društvih. Ti so se združili v okviru PZ v ZFO, ki je skrbela zlasti za umstveno in nravno vzgojo fantov. Poskrbela je tudi, da so gojili zdrav šport, prirejala je tekme in nastope. Najlepša prireditev je bil veliki fantovski tek iz Ljubljane na Slomškov grob v Maribor dne 11. septembra 1932. Kot sad tega dela se mora smatrati tudi lep uspeh fantov rediteljev na evharističnem kongresu v Ljubljani in prekrasna nočna procesija na Stadion k polnočnici v noči med 29. in 30. junijem 1935.

Ko je z razpustom PZ v Ljubljani in Mariboru in skoro večine prosvetnih društev v Sloveniji zadel tudi fantovsko organizacijo

V novembru se spominjamo naših dragih pokojnih.

(ZFO) težak udarec — morda je kdo mislil, da je to smrtni udarec, — je ostala samo še cerkev. Le v okviru KA so se mogli fantje zbirati, se versko-prosvetno vzgajati in poglobljati. Morda je poleg preskušnje za našo pristnost in klenost kljub grenkobi bil ta prisilni počitek zdrav in koristen za našo poglobitev.

»Kres«, ki je bil po razpustu orlovske organizacije naslednik »Mladosti«, je postal splošno fantovsko glasilo, po razpustu PZ pa glasilo fantovske KA. Ker mu ni bilo treba prinašati raznih organizacijskih sporočil in tehničnih navodil, se je mogel idejno stalno poglobljati.

Tak je v kratkih obrisih dosedANJI razvoj slovenske fantovske organizacije. Žilava je, ni je mogoče uničiti. To je tudi dokaz, da je bila v preteklosti pod zdravim vodstvom ter bi bilo zato pogrešno misliti, da je treba s preteklostjo pretrgati. Nasprotno, naši fantje in možje morajo biti ponosni na vso to preteklost! Vsi trudi in naporu preteklih desetletij morajo biti spodbuda, da korakamo prav po tej poti dalje, ker le tako in tod bomo dosegli cilj! *(Konec prih.)*

PO GROBOVIH...

Vane Betkin

Po grobovih in vrtéh rdijo krizanteme:
zemlja zanje zadnje srage je krvi izžela,
strok poslednji sprožil v svet je dozorelo seme,
vsega se je utrujenost prečudna oprijela.

Z mrzlično hitrostjo ajdo zadnja ženska žanje,
svet je kot otrok, ki v zibel ga je dala mati,
vse željno počitka je, pripravlja se na spanje,
veter čez livade veje: spati, spati, spati...

Po papirju belem se mi roka opoteka
kakor starka, ki iz gozda dračja si nanaša:
v pesem rad prelil bi žalost, ki v srce me seka
ki v oltarčku tiho ugaša.

Pa se zmislím vseh, ki nimajo si kôd postlati
— tudi njih marsikateri je do smrti truden —
in ker vsi so bratje moji, nočem jih izdati:
ko vse drugo spalo bo, ostal bom z njimi buden.

NE POPUSTIMO SOVRAŽNIKU!

Kušar Tone

Zdi se nam, kot da je svoječasni boj proti alkoholu ponehal. Pred leti se je mnogo govorilo in pisalo o abstinenci, sedaj je pa vse nekam utihnilo. Zaslužni protialkoholni delavec Janez Kalan (suhí Janez) je odložil pero in s tem je pri nas prenehal glavni boj proti sovražniku človeštva. Pa morda kdo poreče, saj ni potreben ta boj, protialkoholno gibanje ima itak vedno več pripadnikov. Ljudje so že toliko pametni, da vedo, česa so v naših časih bolj potrebni in ne ostaja denarja za pijačo. Nekoliko je v tem resnice, kriza je res nekoliko zmanjšala čezmerno popivanje po gostilniških obratih, toda ne smemo pa reči, da smo v tem oziru že toliko napredovali, da boj proti alkoholu sploh ni več potreben. Odkrito moramo priznati, da se vina manj popije kot svoječasno, na drugi strani pa je resnično to žalostno dejstvo, da se žganja popije sedaj mnogo več kot nekđaj.

Če gledamo po naših vaseh meseca oktobra in novembra, vidimo, da skoraj nobena hiša ni brez domače žganjekuhe. Žganjekuha je prosta, kdor hoče, kuha. Mnogo dragocenega sadja se prekuha v žganje. Cele kadi imajo zdobljenega nekateri kmetje. Seveda nihče noče priznati, da ga rad pije. Vse mogoče vzroke čuješ. Nekaj žganja mora biti pri hiši, takole za potrebo, za zdravilo. Je pa drugo vprašanje, če je sodček 30 do 40 l res le za potrebo in za zdravilo.

Nič bi ne imeli proti, če bi pri tem poslu našega kmeta vodila pamet, toda žalibog, da ni tako. Koliko najmlajših okuša moč žganja, koliko napol odraslih pozablja ob takih prilikah na svoje dostojanstvo, koliko mož, očetov, ubija sebe in druge v žganju, da o ženah in materah molčim! Toda vprašajmo se, kakšen rod bo to, če mož, žena, vlivata strup v rodovitnost svojih teles? Ali ne bo to rod pijancev, ki bo prinesel novo zlo, danes še skrito, a prišlo bo na dan v vseh odtenkih, na katere sedaj še ne računamo. Ne mislite, da pišem tole zato, da bi spravil pred svet mrko stran našega podeželskega človeka, prav res ne zato. Ne zato, le človek se mi smili, ker darove božje zažiga hudiču v dar, sebi v nesrečo, narodu v sramoto in pogin. To je zlo naše vasi, ki izpodkopava temelje slovenskega naroda. Ali bo naš narod res do sodnega dne obdržal na sebi pečat pijancev in razgrajčev? Ali se res ne bomo otresli tega madeža, ki nas pred vsem kulturnim svetom spravlja v sramoto?

Fantje, kaj pravite vi na to? Na vas je ležeče, kakšen bo bodoči rod!

V neki pridigi je govornik povedal na račun pijancev sledečo pravljico: Ko je Noe sadil trto, pride k njemu vrag in mu reče: »Vidim, da te čaka še mnogo dela, če hočeš, ti pomagam.« Noe, ki je vedel, da bo težko vse sam naredil, rad sprejme vraga v pomoč. In vrag začne saditi trto. Ko je vse delo končano, gre vrag in prilije trti najprej nekaj krvi od papige, potem od opice, nato od leva in končno od prešiča. Zato od takrat vino in sploh alkohol vpliva na človeka tako, da je najprej klepetav kot papiga, potem poželjiv kot opica, nato besen kot lev in končno se valja po blatu kot prešič. Nam se zdi ta pravljica smešna, toda na žalost priznajmo, da je res tako. Le pomislimo, kje se največ govori, klepeta, opravlja in obrekuje, ali ne tam, kjer se jezik maže z alkoholom? Kje je največ poželjivosti po nespodobnih pogledih, dejanjih in grehu sploh, ali ne v srcu tistih, ki se opijanijo? Sv. Avguštin pravi, kdor je pijanec, je tudi nečistnik. In kje se sliši največ divjega vpitja, preklinjevanja, razbijanja in vidi največ preteпов, ubojev s koli in noži, ali ne tam, kjer se pamet meša z alkoholom? In končno, kdaj se človek tako poniža, da postane enak živali, ki rije po blatu, ali ne takrat, kadar mu alkohol vzame pamet in razsodnost duha? To so žalostna vprašanja, ki se tolikokrat rešujejo nad našim slovenskim človekom. In če pomislimo še to, da se teh grehov, ki jih je kriv alkohol, stori največ na Gospodov dan, potem se ne smemo čuditi, če nam Bog ne da lepše zgodovine. Kako nam jo bo dal, ko pa ravno na Njegov dan s pomočjo alkohola stopimo v službo hudiča in kličemo prokletstvo nase in na ves narod!

Torej pamet, pamet pred vsem vi, fantje, ki ste mladi. Proč z alkoholom, proč z domačo žganjekuho, ki nam ubija krščanske družine! Fantje, v obnovljeni prosveti dvignimo neizprosni boj proti temu zlu. V katoliški prosveti se izobrazujmo za višje ideale, ne pozabimo pa tudi na treznost, da bo iz nas nekoč zrastel rod, ki bo v slavo in ponos slovenskemu narodu!

O B A

Andrej Tumpej

(Konec.)

V vsakem zakonu so zakonske pravice in dolžnosti enake, čeprav sta vsaka dva mislila prej, da bo raj, ko prideta skupaj. In vendar nista dva enako srečna. Poglej in razmisli se po domači vasi: saj jo bolj poznaš kakor jaz. Seveda je napačno, če kdo išče samo dobro gospodinjo ali kuharico, ali če se kdo hoče poročiti samo z denarnico. A je tudi napačno, če fant na vse te stvari nič ne misli, posebno v današnjih razmerah.

Najbolj občutna pa je dolžnost in točka pri tej pogodbi, kako je z vero in verskim življenjem. Ne samo zaradi končnega cilja človeškega življenja in dobre vzgoje otrok, tudi za zemsko zakonsko srečo. Zgled: Prejšnja vojska je priklenila može in družinske očete po cela leta daleč od doma in družine v strelske jarke. In če je mož vedel: moja žena je vestna in zvesta, ker je verna, potem je neprimerno lažje nosil svoj križ. Vsi vemo, da samo vera vzgaja zares pravilno in živo vest. Dvojno gorje pa je bilo v duši moža, ki je iz svojih fantovskih let vedel, da njegova žena ni posebno vestna, da ni tenkočutna za žensko čast, obenem pa zvedel, da so se nastanili v njegovi hiši vojaki, ali pa da se kdo potepa okoli njegovega doma.

Kaj pa tolikokrat imenovano znanje? O tem se sliši tako različno. Če sem otrok, bom mislil kot otrok, če sem mož, bom ravnal možko. Znanje je za srečno poroko potrebno, toda pošteno znanje. Zdaj stojiš pred vrati življenja, zato moraš dobro premisliti in znati, kaj pomeni, kam in s kom boš krenil v ta korak. Pri tej najvažnejši življenjski pogodbi moraš znati, in to zelo vestno in točno, komu boš zaupal svojo in svoje družine večno in časno srečo, koga boš izvolil za mater svojih otrok, saj sam veš, kaj je bila za tvojo srečo in življenje tvoja mati tebi. Toda vprav, da bo tvoje znanje zares pravilno,

vestno in točno, ti ne sme biti glavni svetovalec strast, ne smeš gledati samo z očmi in samo mesa, ampak kakor so možgani nad ustmi, nad očmi, tako mora biti tu pamet in vest najvišji vodnik, ki ga ni zamračila mesenost. Zato je za to pogodbo in pri tej pogodbi od Boga najbolj prepovedana goljufija, jemati kaj na račun. Da, tudi nepošteno znanje, tudi meseno razmerje privede razdrapan čoln in uma-zane čolnarje v pristan poroke. Toda navadno se sprevrže taka poroka v pokoro. Ti si pri božji zapovedi hotel odpraviti dve črki, Bog pa je potem po poroki samo prestavil dve črki: poroka — pokora.

Če kdaj in kje, tu sebi samemu grešiš ali gradiš.

POJTE!

Peter Križnatič

Pojte, fantje,
pojte za vasjo,
pojte, fantje,
pojte mi v slovo,
v mojem srcu
misli se pleto,
rožo gledam,
rožo pred sabó,
črni trni
jo oklepajo.

Pojte, fantje,
pojte mi o roži,
jaz odtod
grem v svet
in Bog ve kod
peljala me bo
dolga pot.
Fantje, pojte,
da bom lažje
šel od tod.

Mračna vsa je
trda pot,
daleč vidim
svetlo rožo,
rožo — srečo.
Pojte, fantje,
pojte mi o roži,
kadar jo dobim,
da ob njenem trnju
ne izkrvavim!

BRATJE PO KRVI IN JEZIKU

Gospodsvetski

Kardinal Hlond je rekel na evharističnem kongresu v Ljubljani: »Drugo (prvo je bil pozdrav svetega očeta), kar na ta kongres prinašam, je prisrčno veselje mene, severnega Slovana, ki mi je božja previdnost naklonila visoko in sladko nalogo, da zastopam skupnega očeta na kongresu ljubljenih bratov južnih Slovanov. Kakor ob času sv. Cirila in Metoda, sta danes slovanski jug in slovanski sever lepo povezana v sv. katoliški Cerkvi. Prav ta sorodnost naša je sv. očeta vodila, ko je v moji osebi določal zastopnika za vaš slovanski evharistični kongres v Ljubljani. In ta sorodnost bo meni množila veselje, ko bom ob vaši strani priča božjih dobrot nad vami, moji ljubljene bratje Slovani!«

Kardinal Hlond je pri tako slovesni priliki, kakor je evharistični kongres, poudarjal medsebojno sorodnost Slovanov in je zborovalce imenoval »ljubljeni brate južne Slovane« in zopet »ljubljeni brate Slovane«.

Vprašati se moramo, kaj je s to slovansko sorodnostjo, v čem obstoji in kakšno vrednost in pomen ima? Kaj sodi o tem katoliška Cerkev?

Pripadniki enega naroda se nazivajo med seboj z besedo: bratje. Tako pravijo avstrijski Nemci Nemcem v rajhu, v Nemčiji: unsere Brüder im Reiche — naši bratje v rajhu. Pripadniki vsakega naroda so med seboj povezani po sorodstvu krvi in jezika. To je naravna vez in vera te vezi ne prezira, še manj jo uničuje, marveč jo priznava, zida na njej in jo spopolnjuje.

Avstrijski škofje so zapisali v svojem skupnem pastirskem listu decembra 1933: »Pravi krščanski nacionalizem je od Boga hoten in ga Cerkev odobrava; kajti ljubezen do lastnega naroda in navezanost na domovino sta utemeljeni v človekovi naravi.« In celovski škof dr. A. Hefter pravi v svojem postnem pastirskem listu za l. 1934: »Naš bližnji je vsak človek, prijatelj ali sovražnik, iste vere ali druge, istega naroda ali drugega. S tem pa ni rečeno, da morajo biti stopnje ljubezni do bližnjega povsod enake. Samo po sebi umevno bo — in sicer na dovoljen način — ljubezen večja do onih, ki so z vezmi narave, krvi tesneje zvezani z nami, kakor do: očeta, matere, bratov in sester do sonarodnjakov.«

S pripadniki lastnega naroda pa tudi s pripadniki ostalih slovanskih narodov smo po krvi in jeziku ožje zvezani nego z drugimi ljudmi; zato jih tudi smemo in moramo bolj ljubiti nego ostale brate v Kristusu.

Podobno pravi Franc Spirago v svojem Kat. ljudskem katekizmu: »Kristjan sme in mora svoj narod bolj ljubiti kot tujega, kajti ta ljubezen je že od narave v človeku in je krščanska vera ne odstranjuje, marveč jo poveličuje in goji. Kakor svoje krvne sorodnike bolj ljubimo nego tujce, tako moramo tudi svoj lasten narod bolj ljubiti kot vsakega tujega. In kakor otrok svojo lastno mater bolj ljubi nego tujo, ne da bi tujo preziral ali sovražil, tako moramo tudi mi svoj narod bolj ljubiti kot tujega, ne da bi tujega prezirali ali sovražili.«

Razlog je: ker nam je lasten narod bližji, ker smo z njim tesneje zvezani. Ker smo tudi z ostalimi slovanskimi narodi tesneje zvezani, smo tudi njim dolžni večjo ljubezen nego pripadnikom ostalih narodov. Zahteva urejene krščanske ljubezni se namreč glasi: *Čim bližji nam je kdo, tem bolj smo ga dolžni ljubiti!*

Jezuit Alfonz Lehman pravi v svoji Moralni filozofiji, na novo izdal Viktor Cathrein D. J.: »Ljubezen do bližnjega se mora držati gotovega reda: *čim tesneje je kak človek zvezan z drugim, tem več ljubezni mu je dolžan.*«

Dolžni smo torej pripadnikom lastnega naroda ali svojim sonarodnjakom posebno ljubezen. Ta ljubezen mora obsegati vse naše brate po krvi in jeziku, tudi one, ki so odšli v tujino, ki bivajo onstran mejà narodne države. Dà, tem smo dolžni še prav posebno skrb in pozornost, podobno kakor telo posveča svojim ogroženim, trpečim udom še prav posebno skrb in pozornost.

Dolžni pa smo tudi ostalim slovanskim narodom posebno ljubezen, ker so nam po krvi in jeziku bližji, sorodnejši nego ostali narodi. In tudi tukaj smo dolžni posvečati onim slovanskim bratom posebno skrb in pozornost, ki trpijo. In to je predvsem veliki ruski slovanski narod, ki strašno trpi pod tiranijo boljševiškega brezboštva. Kot kristjani in Slovani smo dolžni za trpeči ruski narod mnogo moliti.

NAŠA TABORENJA

Marjan Dobovšek

Pred sedmimi leti smo začeli z njimi. Do tedaj je veljal predodek, da so taborenja le za mestne fantiče, ki se pod vplivom domišljije hočejo igrati Indijance. —

Zbrali smo se dijaki iz vseh krajev Slovenije in šli v Dalmacijo. Na majhnem polotoku blizu Hvara je bil določen prostor za tabor. Sama skala je bila, 3 dneve smo gradili in postavili 6 belih šotorov pod borovci. Teden dni smo planirali prostor za gimnastiko, tik ob morju. 4 tedne smo preživeli med temi skalami in priljubile so se nam, čeprav so boste noge često krvavele radi ostrih robov. —

Takrat smo delali načrte za bodočnost. Ena glavnih misli je bila, zanesti tudi med naše fante veselje do taborenja v prosti naravi.

Letos, po sedmih letih, so naši fantje taborili po raznih krajih Slovenije. Skoro iz vsakega večjega kraja so pohiteli za nekaj tednov iskat telesnega in duševnega okrepčila. Na primernem prostoru tik ob bistrim potokih, nedaleč od večjih rek ali jezera so stali naši tabori, proč od velikih cest in vasi, skriti radovednemu tujcu. Vse pa nas je družila ena in ista zavest, eno in isto hotenje in ob tej misli sta rasla naša samozavest in veselje do dela.

Kaj nam dajo naša taborenja? Taborenja pod vodstvom duhovnika so nekake duhovne vaje v prosti naravi. Kdor je bil na takem taborenju, bo pritrdil temu. Več tednov skupnega življenja zahteva od posameznika mnogo samopremagovanja in žrtev in ob taki priliki najdejo nasveti in bodrilne besede duhovnika veliko pripravljenost v mladih dušah.

Veselje vlada na takih taborenjih. Saj tudi ne more biti drugače. Vsak dan nas vedno znova poživi združitev z Bogom pri recitirani sv. maši. Koliko manj življenja je na taborih, kjer ni duhovnika ne skupne sv. maše vsak dan.

Krepi se pa tudi vaše telo. Tabora brez prostora za odbojko in vode za plavanje si skoro predstavljati ne moremo. Naša telesa postanejo zagorela brez poganja po soncu in mišice pridobe na svoji odpornosti, da sami ne vemo, kdaj. Zdi se nam, da so naša pljuča postala še enkrat bolj prostorna in so kos še tako strmemu bregu. Tujec, ki ga slučajno privede pot mimo tabora, občuduje spretnost in gibčnost mladih fantov, ki s tako lahkoto love in podajajo žogo in ki plavajo po vodi kot bi bili v njej rojeni.

Brez tabornega ognja bi bili večeri pusti. Ogenj, ki plapola sredi kroga sedečih fantov, oživlja v spominu dogodke preteklega dne in ob tem spominu se zdi vsem, da so vsi kot velika družina. Ob taki priliki so pogovori najbolj prisrčni in ostane tudi spomin nanje najbolj svež.

Na urejenem taborenju je dolgčas nepoznana stvar; zato tudi minejo dnevi izredno hitro in vsem se zdi, da se je konec taborenja prehitro približal. In ko spravljamo šotore, že premišljujemo, kako in kje bomo taborili prihodnje leto. Vsak pa navadno sklene sam pri sebi — prihodnje leto nas mora biti še več.

BERAČ

Joža Vovk

Ko je Franca odprla škripajoča vrata, je bilo na vasi še vse mirno. Skoz gosto drevje je lezel tenek svit in padal vse globlje in globlje v dolino. Jutro je še na pol mižalo in ni obetalo mnogo sonca. Na Špičasti gori je čepel težak oblak kot mogočna kapa — to je vedno pomenilo dež. Franco je spreletel mraz, da je stisnila roke pod predpasnik. Stopila je naglo nazaj in se gnetla okoli ognjišča. Skrivaj je pogledala Jerneja, samo za hip. Po vsem telesu jo je spreletela čudna bolečina, podobna mrazu in nenadoma je zadržala sapo. Kakor da se je nečesa prestrašila, morda Jerneja, morda težkega dne, morda bridke misli na otroke, morda, da, morda celo sama sebe... A zatajila se je in stopila k postelji, kjer so spali vsi trije otroci mirno, spokojno.

Jernej je kakor negiben in pogreznjen v omotične misli. Ne dvigne oči, nogi ima stegnjeni, levo čez desno, glava klone nekam globoko. Ničesar ne vpraša, ničesar ne želi, ničesar ne vidi, kakor da je sam na svetu in okrog njega gluha praznota. Pravkar je vstal, a ni zaspan in ne spočit.

Franca ga spet pogleda. Zdaj ve, da se boji, da jo je strah, a še ne ve česa, ali Jerneja ali sebe. Zmedeno prestavlja prazno posodje, čeprav je vse v redu in na mestu.

»No, pa pojdiva.«

Stoji na pragu, čudno se je njen glas zgubil po kotih in zamrl. Vendar je Jernej dvignil glavo.

Nekje za vrtovi je kikiriknil petelin, potem se je slišalo, kako je zarepetal s perotmi, kakor bi se hotel pretegniti in si pregnati jutranjo lenost.

»Hudič!«

Jernej guba čelo, stiska zobe, a se ne premakne, pogled mu bega po mali sobi in išče, kje bi obstal. Nič. Vse je prazno, vse tako grozno prazno, še sten ni več, ničesar ne vidi pred seboj, vse se odmika in zginja. Jernej dviga roke, počasi,

kakor da ga grabijo krči. Prav pred oči jih prinese in bulji vanje, kakor da bi ne verjel, da so njegove, da jih sploh še ima. A vidi čisto razločno: Dve roki, krepki, mišičasti, kite so jermenaste in napete, da izstopajo. Prsti se krčijo, zgrabili bi nekaj, pa nimajo, stisnili bi, zmečkali, da bi voda pritekla. A vse je prazno, tako grozno prazno. V Jerneju se nekaj upira, globoko zajema sapo, zdaj zre nepremično predse na tla in bulji v nepojmljivo praznino.

»Ne, ne! Bog obvaruj, tega pa ne!«

V njem je izbruhnilo. Vstal je.

Franca je razumela, vse razumela in omahnila s praga. Oprijela se je za rob postelje. Jernej stoji pred njo, zbežan in strt, ona pred njim kot preplašen otrok, ki je storil največji greh. Tako majhna in oslABLJENA se zdi sama sebi, da bi legla v posteljo k svojim trem malčkom in jokala z njimi, ko se zbude. Ničesar drugega ne vidi več, samo trije majhni obrazi z zaprtimi očmi žive pred njo kakor narisani. Samo odeja se enakomerno dviga in pada ob njihovem dihanju. Spet ji je pogled zablodil drugam, a ni našel drugega kot Jernejeve velike in grozne oči, brez barv in brez življenja kakor iz stekla. Tedaj je zajokala, v njej se trga misel, težka, pošastna. Ali bomo morali res nekega dne vsi umreti?

Jernej se je prestopil. Sklonil se je v kotu in prijel koš. Držal ga je v roki in ga ogledoval. Kakor da bi nečesa iskal v njem, kakor bi hotel premisliti, če bo še za rabo. Že leta in leta je ta koš tu v kotu, tu je njegovo mesto, vsak dan stokrat ga je Jernej lahko videl, a danes se mu zdi čudno tuj, kot da ni njegov, kot da ga ni sam spletel v bajti na Meleh.

Spustil je koš, da je zaropotal. Najmlajši otrok se je prebudil in začel jokati. Franca mu je brž začela popravljati odejo in ga znala toliko pogovoriti, da je otrok spet zaprl oči in utihnil.

»Zdaj bo spet spal.«

Jernej se je zagledal vanj in na ustnah mu je zaigral smeh, droben kakor otrokov, ko se naveliča jokati, a vendar truden in bolesten, pritajen.

»Ti se bojiš.«

»Bojim?«

Jernej je povetil roke.

Da se boji? Koga naj bi se bal? Ljudi? Gladu? Dela? Dela?? Ne, Jernej se ničesar ne boji, možje niso in ne smejo biti plašljivci. Jernej stiska ustnice. Siloma hoče zatreti nenadno misel, siloma hoče naprej, preko vsega, a prešibak je, premalo mož. Saj ni sam kriv, da se boji. Da, vendarle se nečesa boji. Da naj zdaj vzame koš in gre? Gre v dolino po vaseh, po hišah k ljudem — prosit v ubogo ime! Takole: Prav ob zidu se kradoma priplaziš k hiši, stopiš čez kamenit prag, previdno kot tat, stopiš v vežo in po prstih se pomakneš k vratom in pritisneš na kljuko. Ko kljuka zaškriplje, se prestrašiš, zbežal bi, a je že srepozno, vrata se že odpirajo, glavo pomoliš skozi in zaprosiš z žalostnim, lačnim glasom. Morda te kaj vprašajo, nerodno in zoperno ti je, pa moraš odgovarjati brez pravih misli. Morebiti ti dajo kruha, morebiti krono, če se jim zdiš zelo potreben morda celo polič ješprena. »Bog povrni stokrat, tisočkrat,« zamrmaš, potem spraviš v culo in greš kakor si prišel. Greš naprej, iščeš druge hiše, tretjih vrat, ne, ne, ne, nikdar

in nikoli se ne sme to zgoditi, če nas glad vse podavi enega za drugim! Šel bom od hiše do hiše, razbijal in vpil, butal ob vrata in po oknih tolkel, da, vpil bom: Dela mi dajte, dela, dela! Poglejte, ljudje božji, moje roke, moje mišice, preskusite mojo moč, dela mi dajte! Da, pa naj bi se bal? Koga?

Jernej čuti moč in silno voljo, a še hujša je nevidna teža, ki ga z vso silo pritiska in vsak trenotek huje. Dolgo je zmagoval, a pošle so zaloge, ni kruha, ni krompirja, ni zelja, ni moke. Živeti pa morajo otroci, mora Franca, mora sam.

»Za božjo voljo, kaj pa hočeva? Naj grem krast, da redim otroke?«

Kakor iz obupa ali jeze je govorila Franca, planila je v trgajoč se jok in besede so zadele Andreja v živo, da je bil ves zbehan in spet je začel dvomiti. Ne, saj mu Franca ničesar ne očita, dobro ve, da nosita oba enako breme, da skrivata oba isto misel drug pred drugim. Ali Franca v svoji ženski mehki popušča, vdala se je usodi in kakršna je, tako hoče sprejeti. Ko bi zavoljo otrok ne bilo, bi se dalo že kako opraviti. Ko bi na jesen šlo, tudi. Tako so pa ljudje komaj krompir posadili. Pa vrtaj in vrtaj in tišči naprej. Ko se vstavi in prilepi na tla, ne gre več, je zastoj, pa — tišči kakor hočeš. Tako je mislila Franca, čeprav ji je v duši rastel gnev, čeprav jo je bolelo in so jo stiskale bolečine, zdaj pa še bolj, ko vidi, da Jernej le ne more, čeprav ji je sinoči obljubil, da bo šel z njo. Vsakomur se ne da, da bi šel beračit.

Franca je jokala.

»Pojdiva...«

Ničesar drugega ni rekel Jernej. Vzel je koš in šel nemo skoz vrata, stopil čez prag in s hitrimi koraki zavil med drevjem in potem po meji, za stogovi, proti gozdu. Franca je gledala za njim in v prvem hipu kar ni mogla dojeti, kaj se je zgodilo.

»Bog pomagaj!«

V tem trenutku se ji je Andrej v srce zasmilil. Nikoli ga ni še tako ljubila kot zdaj. Da bo on storil vse, to je vedela dobro. Še enkrat je pogledala po otrocih in po hiši, postavila je z ognjišča lončen pisker na polico, da ga ne bodo otroci ubili, ko se zbude. Ko je zapirala vrata, so ji spet pritekale solze. S tako muko ni še nikdar stopila iz hiše.

Bosa je šla po rosni travi. Zeblo jo je, a ni čutila, vendar se je vsa tresla v čudni groznici. Gledala je za Jernejem, ki se je prihuljeno plazil že za gozdom. Včasih se je hipoma obrnila, če morda ne zija kdo za njo, da bi jo kdo morebiti ne vprašal, kam se je namenila. Nihče je ne sme videti, vsakega bi se prestrašila, še pastirju bi se izognila. Pa je spet videla pred seboj svoje tri otroke. Da bi vsaj krompirja imeli in malo kruha, pa bi opravili, pa naj pride, kar hoče.

Na Kraju jo je Jernej počakal.

»Po Meleh bo najbliže.«

»Najbliže.«

Jernej se je spustil po bregu in zginila sta v gozdiču. Steza je strmo padala, drselo je po rosnih tleh. Gozd je bil tih, miren, čakal je še dne, sonca, življenja. Zemlja in gozd sta dišala. Jernej je gledal okrog sebe. Na Meleh je poznal skoraj sleherno bukev. Kako ne, saj je koparil tod leta in leta, ej, pela je sekira, pela žaga,

pel je on. Truden je hodil zvečer domov, a vesel je bil. Nekaterikrat mu je Franca prinesla južino, tudi pomagala je, ravnala in pehala je drva, kadar je skuhal, sta oba kopo metala. In v nedeljo se je Jernej postavil, da je šel na vas, v gostilno, med može, dobro so živeli in še ostajalo je. Da je dobra njegova, so pravili in res je bila. Res da je oglje kuhal le naspol, pa je naredil po tri, tudi po štiri kope na leto in trgovci so se kar topli za oglje. Zdaj je vsega konec, les ne gre, nihče ga ne mara, oglje se po bajtah kvari. Nihče pa tudi ne potrebuje ogljarja. In vendar, zrelega lesa pa toliko. Mohor bi ga celó rad izsekal, da bi mladi imel mesta, pa ne gre. Ne gre. In Jernej bi sekal, sekal! Pela bi sekira, pel bi on in požvižgaval jerebom. ponoči bi poslušah polhe in doma bi bil na mizi kruh, dober, sladek kruh...

»Prehitro greš, saj te ne morem zahajati.«

»Ljudje bodo potem šli na polje.«

Prišla sta na kopišče. Črno prst je že prerasel zelen mah, ob strani so že poganjale mlade bukve, ležna bajta je imela veliko luknjo v strehi, vendar je še stala pokonci.

»Tu sem zadnjo skuhal.«

»Oh, lesa pa še toliko!«

»Pa si pomagaj, če si moreš.«

»To je pa vendar čudno.«

»Čudno, hudiča čudno! Saj te še zastonj nihče ne vzame, da bi mu delal. Kmet dela sam, žage stoje, cest ni treba popravljati — čemu? Krasti ne moreš in ne smeš, z beračenjem je pa še največji bogpomagaj. Nisem star, zdrav sem, vsak bo zalajal: delat pojdi! Seveda, delat. Pa je že križ, če si berač, si pač berač.

Berač!

Ta beseda se je zapičila Jerneju v razdražene misli, ni se je mogel znebiti.

Ne, ne, ne, nikdar, nikoli!

Jernej se je nekam sključil in po bregu bolj drsel kot stopal, neka teža ga je gnala naprej, proč iz lesa, proč od tam, kjer je nekoč delal, proč! Že se je zasvetilo skoz drevje, že se vidi dolinsko polje, a pred Jernejem so ležale same debele, dolge bukove goli, sam zrel les, blodil je po gostem, neskončnem gozdu, kot da nečesa išče. Od vsepovsod je slišal glasove, vse mu je govorilo, vsako drevo posebej, zdaj skrivnostno in hinavsko šepetaje, zdaj režeče glasno, da ga je sekalo v dušo: Berač!

Doli nad poljem nekje je krilila proti Melem vrana in se razklano drla: Beraač, beraač... Nekje se je splašil jereb in zropotal čez obronek nekam na drugo stran, kakor da se je zbal svojega nekdanjega znanca, kakor da se boji berača.

Veter šumi v bukovih vrhovih in Jernej posluša tiho in čisto razločno šepetanje: berač, berač... Stopi v listje, zlomi se pod nogo suha veja, joj, Jernej se prestraši vsakega šuma, po prstih stopa, z dolgimi koraki, da bi ubežal tej sramoti.

Nenadoma oba obstojita kakor pribita ob stezo. Za božjo voljo, tik pred njima se je znašel živ človek, kakor da je v tem trenutku zrasel iz tal. Živ človek, konja ima, konj krtiče. Šimnovec s Trate. Le kako da ga nista opazila, da bi se skrila? Konj je stal sredi poti in počival.

»No, Jernej, kam pa na vse zgodaj?«

Jernej v zmedenosti ne ve, kaj naj reče. Kakopak, seveda, beračit gre, beračit, to se pravi takole od hiše do hiše, če bodo kaj dali; saj prav za prav mora, ne more si drugače pomagati, pet jih je, trije mali in še ta dva, pri hiši pa ne božjega m ni kaj v pisker dejati, da, da, beračit . . .

»Mlinar mi je neke trše obljubil v Dobravi, greva pa pogledat.«

Jernej se je oddahnil. Hm, seveda, trše gledat. —

»Kakopa, malo drv pa mora biti vedno pri hiši. Jaz bom pa malo goli na Plano zvelkel, da bom peljal v župnišče.«

»A tako.«

Franci je rdečica zalila lica, vendar se ni izdala, a ni se mogla takoj znati. Samo premišljala je, kaj naj reče, če bi vprašal, čemu imata koš seboj. Da bo malo suhljadi nabrala? Ne, to je neumno. Po semenski krompir? Spet ne, saj še njive nimata.

»Hi-hooovt!«

Razšli so se.

»Kaj meniš, da bi mislil, če bi mu po pravici povedala?« je vprašala Franca.

»Kaj bi si mislil? Bogve.«

»Saj bo še tako prezgodaj zvedel.«

»Kaj bi si mislil? Ali misliš, da sva samo midva berača na svetu? Beračev je toliko kot uši in še kakšnih! Sva pač berača, no, to bi si mislil. Berača.

»Bog pomagaj!«

Že sta tik za mejo. Pred njima leži vas, še na pol zavita v jutranji mrak, vse je še mirno, le odnekod pojejo kravji zvonci, gori nekje na Meleh kobilar ubira svojo jutranjo molitev. Z njive nenadoma sfrfota jata golobov in zavije v velikem loku čez hiše na drugi konec polja.

Jerneju je vsak korak težji. Komaj dobre pol ure hodi, pa se mu zdi, da je že neznanško truden. Vedno bliže in bliže je oni trenotek, oni strašni košček časa, ko bo stopil v tujo vežo in prosil! Saj ne bodo verjeli. Kam se je namenil, ga bodo vprašali. Ali mu bo kdo kaj dal? Ne, ni mogoče, vse bo moral povedati, vse razožiti, čeprav ga vsi poznajo, vsi vedo, da je nekoč na Trati za hlapca služil, vsi vedo, da je gospodarjem s Trate oglje kupal. Vsi vedo, da ne služi več, da ne kuha več, vendar nekaj strašnega je pri tem, ponižujočega, silnega. Tuja vrata! Ljudje so povrhu vsega še hudobni, jezikajo, vse vidijo, še tisto, česar nikoli ni bilo. Od ust do ust potem človeka mrcvarijo; ne, ne, te sramote beraške nikoli!

»V katero hišo pa bi stopila najprej?«

Franca ni več objokana. Mirno stopa za njim, kakor da gresta k maši, kakor la gresta domov. Vendar ji globoko v duši nekaj gori, peče jo, muči, stiska. Še vedno se boji za Jerneja. Ali bo dovolj močan, ali bo vzdržal? Ali bo vzdržala sama? Ali ne bo zbežala, ko bosta prišla iz prve hiše? Franca spet vidi pred seboj tri otroke, odprte, svetle oči imajo in smehljajo se, vidi troje njenih bitij kot tri edine zvezde na temnem nebu.

Polje.

Tri vrane druga za drugo se podijo čeznju in vpijejo: beraaač, beraaač, beraaač . . .

Jernej omahuje.

Klel bi, jokal bi, da sekal, delal, delal!

Berač!

Ne!

Obstaneta.

Drug drugemu zreta v oči, kot bi iskala nečesa, a sama ne vesta, odkod bo prišlo. Kot da si drug drugemu očitata ali nekaj tajita. Njune oči so kakor štirje golobje, ki so se odtrgali od jate in ne morejo najti prave smeri. Vse med njima je čisto in jasno, a vendar tako strašno, da si ne upata spregovoriti. Prvikrat nimata ničesar drug drugemu povedati.

Berač!

Ne — —!

»Pojdi sama, ženska si, tebi bo lažje — —«

»Moj Bog —«

»Ne morem, pa ne morem. Mislil sem, da bom zmagal, a vidim, da bi se prej v tla vdrl, kakor pa potrkal na prva vrata.«

Franci se za hip pomrači pred očmi, spet jo zgrabi zmedenost in čudna omotica, zdaj se ji zdi, da je Jernej kakor četrti otrok, majhen in nebogljen, ki si ne zna in ne more pomagati. Da, spet jo grabi in ji trga dušo misel na one tri, spet ji oči zalijejo solze, v sebi čuti nek stud pred vsem, kar se godi, močan odpor, a spet neka sila hoče naprej, priganja jo in podi, tako strašna je, da se ji ne more več upirati. Mora!

Franco je zazeblo in se je stresla.

»Grem.«

»Franca, tu za mejo počakam!«

Jernej je planil v goščo kakor divja žival, samo da ni videl vasi, da ni videl France, kako se je zgubila med vrtovi.

V njem je vse odmevalo, čudne melodije so se mu začele poditi po ušesih, samo ena pesem je bila, dolga in grozna: Berač! Vse je proti njemu, vse ga sramoti, pljujejo nanj, kamenje mečejo in polena, vrata zapirajo, pse ščujejo in otroci se mu smejejo. Berač, berač, berač... Izogibljejo se ga, da ne bi pustil kake uši, da ne bi česa ukradel, Berač!

Čaka Franco. Malo više gre v Meli in stopi za trš. Zasliši, da se Šimnovec vrača. Skoči po bregu kot splašena srna, divja naprej in naprej, čeprav je bil za tršem dobro skrit. Ustavi se šele v grabnu in tam počene nizko, do ruše. Potem spet tiho nazaj.

Čez uro je prišla Franca. Jerneju se zdi, da jo je čakal tri dni. Očital si je, da ni storil prav, ko jo je pustil samo. In sram ga je bilo, da je ona močnejša od njega. Pa vendar, dobila je, seveda je dobila.

»Pri župniku sem bila. Vprašali so, če je hudo. Ko bo seno, so rekli, da boš seč prišel. In da naj še pridem. Potem sem bila pri Erjavcu, pri Rotarju. Rotarica se je čudila, potem me je povabila, naj pridem proso plet. Pri Tinčku in pri, da, oh, ko sem bila pri Šimnovcu, je ravno on prišel z Meli. Tako sem se prestrašila, da

nisem vedela, kaj naj rečem. Če bi dobila malo krompirja za seme, sem dejala. Kaj sem pa hotela? Skoro pol mernika mi ga je nasula.«

Počasi lezeta v breg. Jernej nosi koš. Ni toliko v njem, vendar je težak, da pritiska k tlom.

Potem nista več govorila.

Jernej je tonil in se gubil v grozno misel:

Berač!

O NARODNI CERKVI

Dr. Povše Tinko

Poznamo ljudi, ki veliko govore o narodni cerkvi in mnogo jih je, ki prav nič ne skrivajo želje in težnje, dela in truda, da bi dobili od Rima ločeno, narodno cerkev. Samega Stros Mayerja opisujejo po šolah in časopisih, v predavanjih in v razgovorih kot velikega starokatolika in zagrizenega sovražnika rimskih papežev.

Malo je mož, ki bi bili na tako klasično lepi način pisali o rimskih papežih in bi bili iz vse duše vdani katoliški Cerkvi kot prav Stros Mayer. Ta izredno energični hrvatski škof je bil velik prijatelj ruskega filozofa Solovjeva, ki je nenavadno visoko cenil katoliško Cerkev in do smrti želel in delal, da bi se ruska cerkev združila z rimsko Cerkvijo. Vse to bi radi utajili, če bi bilo mogoče in če bi mogli uničiti zgodovinska dokazila. O hrvatski narodnosti škofa Stros Mayerja pa prav ti ljudje pa še slišati nočejo.

Čudni so apostoli narodne cerkve. V Rimu, v sv. očetu, v vesoljnosti in internacijonalnosti katoliške Cerkve vidijo največjega sovražnika Slovanov in tirana slovanske kulture. Za svojo trditev, kako Rim sovraži Slovane, nimajo dokazov. Vsakemu nasprotnemu dokazu se samo cinično smejejo. Na zgodovino nič ne dajo, če jim človek sme verjeti in kadar jim prija; pač pa vse zidajo na bukvarstvo znanje svoje pokvarjene domišljavosti. Knjige, ki jo je spisal duhovnik ali pa lajik, o katerem je znano, da je dober katoličan, načeloma ne berejo, ker vedo, da samo »laže«. Zvečine nimajo nobene resne, globoke izobrazbe in mnogi po dovršenih srednjih šolah, ki jih zahtevajo njihovi poklici, niso prebrali niti ene znanstvene knjige, pa si umišljajo, da imajo celo večjo naobrazbo kot n. pr. gimnazijski profesorji.

Najbolj zanimiva pa je ugotovitev, da navdušenci za narodno cerkev sploh ne verujejo v pozitivno krščanstvo. Lepo je število takih domišljavih, bukvarskih »učenjakov«, ki odkrito taje Kristusovo božanstvo in še prežvekujejo in pregrevajo, morda v znak svoje naprednosti in razvojne znanosti, že davno pobite Rénanove in Straussove laži in bogokletstva, v kolikor jih poznajo. In taki ljudje zatrjujejo, da bodo hodili k spovedi in k sv. obhajilu, kadar bo narodna cerkev, prej pa nikakor ne.

Ti prosvetitelji naroda naravnost trdé, da je vera samo za neizobražen narod, da je treba narod »vaspitati«, to je izobraziti toliko, da bo lahko živel brez Boga.

Nepobitno je danes dejstvo, da so navdušenci in oboževalci narodne cerkve sovražniki Kristusovega božanstva. Ko so enkrat Kristusa zavrgli, tudi v Rimu nimajo res ničesar več iskati. Najprej je treba odtrgati narod od Rima in ga ukleniti v narodno cerkev. V narodni cerkvi pa ne bo več tako težko z lažmi in z nasiljem omajati vere v Kristusovo božanstvo. Zato je v zadnji posledici, dejanski boj in mržnja proti rimskim papežem, boj in mržnja proti Kristusu — B o g u. Kdor je brezbrizen za rimskega papeža, je brezbrizen za Kristusa — Boga. Kdor se bori za rimskega papeža, se bori za Kristusa — Boga. Kdor se bori proti rimskemu papežu, se bori proti Kristusu — Bogu.

Začetniki narodnih cerkva in ločitve od Rima so bili ljudje nečistega življenja, lažniki, nasilneži in domišljavci. Kadar razbiram življenje naših prosvetiteljev in gromovnikov proti Rimu, ugotovim vselej iste značilne poteze v njihovem življenju, seveda v malo manjšem obsegu, v kolikor ima tudi njihova osebnost in življenjski položaj manjši pomen.

Zdi se, da gremo v čas, ko bo nastala zelo resna borba: ali z Rimom ali proti Rimu! Naša vztrajnost in rešitev pa obstoja le v strogem, pravem katolištvu, ki brezpogojno in povsod priznava disciplino in avtoriteto katoliške Cerkve in rimskih papežev. Brez take discipline in avtoritete se o katolištvu sploh govoriti ne more, ker bi bilo takšno katolištvo nič več in nič manj kot pristno notranje protislovje. Vsaka nasprotna misel in nazor, bodimo iskreni in prepričajmo se iz zgodovine in iskustva, diši po svobodomiselnemu protestantizmu, po narodni cerkvi, po dejanskem zanikanju, morda za sedaj še podzavednem zanikanju Kristusovega božanstva.

Samo v taki disciplini in ob taki avtoriteti, kot smo jo opisali, je naša rešitev. Prav ta misel mora biti najlepši plod evharističnega

kongresa. V evharistiji poživiti katoliškega duha in se s ponosom in dejavno poglobiti v pomen katoliške discipline in avtoritete pod rimskim papežem! Za naš razrvani, nejasni in podirajoči čas je to najvažnejše. Brez tega nam bo vse drugo le malo ali nič ne koristilo.

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Amerika. Število katoliških šol v severnoameriških Združenih državah stalno raste. Združene države imajo danes 117 katoliških vzgojnih zavodov, 18 gimnazij, 3 učiteljske šole in 96 vseučilišč. V teh številkah pa niso zapopadene osnovne šole, ki jih je gotovo nekaj sto.

Nemčija. Gonja nemških brezvercev proti katoličanom postaja vse hujša. Pred kratkim je izdal tirinški prosvetni minister dr. Wachter na vse upravitelje osnovnih šol okrožnico, v kateri jim »svetuje« naj začnejo nagovarjati katoliško mladino za pristop v svobodomiselne hitlerjanske organizacije. Tista šola, ki bo imela vso mladino včlanjeno v društvi hitlerjanske mladine, bo vnešena v poseben seznam »častnih šol«, o učiteljih teh šol pa se bo vodil poseben pregled zaradi napredovanja. Državna policija v Münstru je razpustila katoliške delavske organizacije. Kot razlog za razpust navaja protidržavno delovanje organizacij. Taki razpusti so se pričeli po vsej Nemčiji.

Češka. V Pragi je začel letos izhajati za učence nižjih razredov osnovnih šol orlovski mesečnik »Květy mlady«. Za katoliške otroke pa izhaja v Pragi »Otroška nedelja«. Ta tednik izhaja v nakladi sto tisoč izvodov.

Mednarodna unija katoliških telovadcev. v kateri so bili včlanjeni tudi naši Orli, je imela letos v Bruslju svoj kongres. Z globoko nevoljo so vzeli udeleženci na znanje krivičen razpust velike nemške mladinske organizacije »Deutsche Jugendkraft«. Izrekli so najgloblje simpatije vsem nemškim katoliškim voditeljem. Za predsednika Unije je bil ponovno izvoljen prof. Hebrard iz Pariza, za podpredsednika pa František Leiner, namestnik staroste čehoslovaškega Orla.

Slovaški ameriški katol. Sokol je dne 4. septembra 1935 praznoval tridesetletnico obstoja. Pred 30 leti prav na ta dan je mala skupina katol. Slovakov iz Spiše ustanovila Katoliškega Sokola, ker češki Sokol po svoji ideologiji ni mogel več imeti v svojih vrstah poštenih doslednih katoličanov. Danes ima Katol. Sokol 43.000 članov, njegovo premoženje pa je vredno 2 milijona dolarjev. Izdaja dva lista: »Katolický Sokol«, »Přítel dítek«.

Kongres »Apostolata morja« se je vršil oktobra v Londonu. Ta apostolat je bil svoj čas ustanovljen na Angleškem z nalogo, da širi katoliško akcijo tudi na prekomorskih ladjah. Podpirajo ga vse pomorske države na ta način, da s prispevki in darovi sodelujejo pri postavljanju kapel na ladjah, pri zgradbi domov za katoliške pomorščake in pri vzdrževanju mornariških duhovnikov. Edina evropska država, ki apostolatu ne pomaga, je Nemčija. Vlada »tretjega cesarstva« je nedavno pregnala iz Hamburga voditelja nemškega pomorskega apostolata. Kot razlog za izgon tega delavnega katoličana navaja, da je kršil zakon proti komunistični propagandi.

V Angliji so ustanovili katoliški novinarji lastno organizacijo, po zgledu drugih poklicnih organizacij. Sedaj ima njihova organizacija okrog 100 včlanjenih novinarjev.

Kolumbovim vitezom v Ameriki se je v letošnjem letu pridružilo nad 35.000 novih članov.

Na Poljskem so določili posebni dan, na katerega so priredili zbirko za katoliški književni fond. Iz tega fonda bodo podpirali tiste katoliške književne založbe, ki bodo izdajale in zalagale proti brezbožniške knjige. Tako akcijo bomo morali za-

četi tudi pri nas, ker brezbožniki, zlasti komunisti postavljajo vse bolj delavni.

Katoliški dnevnik za brezposelne delavce je začel izhajati v New Yorku pod naslovom »The Catholic Worker«. Američane imamo za plitve ljudi, pa vendar, kje smo še mi?

Vendar pametna beseda. Na pravniškem sestanku v Meksiki je neki član, poznan brezvec, rekel: »Jaz izjavljam, da je izločitev evangelija iz življenja zločin, vsled katerega se ne moremo nikdar dosti pokesati. Edina rešitev domovine je v tem, da se evangelij zopet da v roke vrhovni zakonodaji.«

V Rimu je bila ustanovljena katoliška centrala proti brezbožnemu gibanju. Naziva se: »Rimski dopisi o novodobnem ateizmu«.

Za svobodo vesti v Prusiji. Organizacija »Za krščanstvo« je predložila Zvezni švicarski upravi prošnjo z 200 tisoč podpisov, proseč da posreduje pri »Zvezi narodov« o spoštovanju vesti v Prusiji.

Po razsodbi najvišjega sodnega tribunala v Moskvi se oseba, ki krsti kakega otroka brez izrecnega dovoljenja roditeljev, kaznuje z zaporom enega leta in s konfiskacijo premoženja.

MED SLOVENSKIMI FANTI

Vodice

Pod silo razmer smo tudi pri nas morali v zatišje. Iz vseh kotov so na nas prežali, razganjali so našo fantovsko družino, razganjali mlade pevce, ki so zvesti tradiciji, na večer kraj vasi vzdignili lepo pesem. Poslušala so dekleta, poslušali gospodarji, poslušali tudi ovaduhi. Česar pošteni ljudje niso slišali (pa nismo molče peli!) to so slišali ovaduhi in nas zahrbtno ovajali. Nikamor nismo mogli geniti, da ne bi zadeli ob denuncijanta. Enim je bilo dovoljeno vse, »državljeni druge vrste« smo se smeli shajati le v občinski pisarni in orožniški kasarni. Ali bi bilo čudno, če bi pri nas zapeli noži in količki, in bi mi čakali skriti za plotovi in namesto »Nocoj je en lep večer« vzdignili ura in auf...? Pa nismo! Preveč je v nas ponosa, da bi na nizkotne ovaduhe, pa naj bodo iz krkršnega koli sloja, polagali in si umazali roke. Toda vse to nas ni oviralo in naše skupnosti ni razbilo. Nasprotno, strnili smo vrsto in stali kot en moč odločeni, da vztrajamo do konca, pa naj pride kar hoče. Ne opešalo, marveč poživilo in preosnovalo se je navdušenje za cilje in ideale katoliške prosvete. Po letih nasilja smo zopet pričeli z delom. Začetek je pokazal, da je nasilni odmor le koristil društvu, ga prenovil in navdal člane z novim ognjem. Teror, ki se je izvajal nad našimi fanti vsa ta leta

jim ni vzel poguma. Danes tvorijo močan odsek in so vneti za delo bolj kot kdaj. Naše novo delo je deloma skrito na društvenih sestankih, kjer študiramo, se razgovarjamo in snujemo načrte za bodoče javno socijalno in gospodarsko življenje. Pa tudi ljudem hočemo pokazati, da mislimo nanje in tudi njim pripravljamo pok in razvedrilo. Pripravili smo igro »Koroški tihotapci«. Gledali bomo, da bomo vso zimo fanti nudili duhovne užitke v tej ali oni obliki. Vse pa, vabimo in zlasti fante, da zahajajo na naše prireditve in društvene sestanke.

Vsem slovenskim katoliškim fantom kličemo: Bog živi!

Sv. Jakob ob Savi

Ta mesec so se po vseh naših društvih spominjali največjega Slovenca, kar jih je rodila slovenska mati, dr. Janeza Ev. Kreka. Tudi naše prosvetno društvo je priredilo proslavo 70-letnice njegovega rojstva. Ljudje so napolnili dvorano do zadnjega kotička. Slavnostni govor je imel g. Jože Loboda iz Dola, ki je poudarjal Krekove zasluge za Slovence v narodnem, kulturnem in socijalnem pomenu. Ko je v svojem govoru omenil še naslednika doktorja Kreka, g. notranjega ministra dr. Ko-

rošca, je bil od občinstva prekinjen z burnim odobravanjem. Za njim je govoril še domači g. župnik, ki je kot Krekov osebni prijatelj, z njim dolgo delal. Spominjal se je Krekovega, za naš narod tako zaslužnega življenja.

Prav je in nujno potrebno, da se večkrat spomnimo našega velikega Kreka, da ne zgine med nami njegov duh, da bomo njegove velike zamisli spravili v življenje. Saj splošno čutimo, da se ga vse premalo spominjamo in da je njegov grob le vse preveč osamljen. Njega ni več med nami, toda v vsaki društveni dvorani bi morala viseti njegova slika, ki nam bo budila spomin nanj in na dolžnosti, ki jih še vedno imamo do njega.

Brezovica pri Ljubljani

Mnogi so gojili veselo upanje, da nas je konec, da katoliška prosveta na Brezo-

vici ne bo več vstala k novemu življenju. Pa so se možje in priganjači preživelih režimov kruto varali. Naš dr. Korošec je zopet odprl vrata prosvetnih domov. Delo se je s podvojenimi močmi zopet začelo. V nedeljo 3. novembra smo otvorili sezono z igro »Zagorski zvonovi«. Pričeli bomo tudi z rednimi sestanki in predavanji za fante. Letos nas čaka še mnogo dela. Praznovali bomo 30-letnico obstoja našega društva, ki bi se morala vršiti že pred dvema letoma, a takrat ni bilo mogoče, ker nas je tolkel in zadel Marušičev režim. Upamo, da bo proslava najlepše uspela, ker smo vsi polni navdušenja in naše sile za delo so podvojene. Takrat pa, fantje, zlasti iz Ljubljane in okolice, na veselo svidenje, da skupno manifestiramo za slovensko katoliško skupnost!

Brezovčan.

KNJIGE IN ČASOPISI

Misijonski koledar 1936. XVII. letnik. Misijonišče v Grobljah, p. Domžale. 1935. Strani 136.

Letošnji Misijonski koledar je prava poučna knjiga o Kitajski. Zemljepisje, zgodovina, kultura, umetnost, družabno življenje, verstva, zgodovina in sedanjí položaj krščanstva na Kitajskem je izčrpno obdelan. To povedo že naslovi: Država sredine, Skozi 4000 let, Tri kitajske vere, Velik državnik — velik kristjan (Pavel Siu, cesarski kancelar), Sun Wen in njegovi nauki, Boljševizem v Kini itd., itd. Dva članka sta napisala nalašč za Misijonski koledar prava Kitajca. O kitajski šoli piše dr. Simon Fong, duhovnik misijonske družbe, O kitajskem kmetu pa dr. Karel Ou.

Misijonski koledar pa je tudi poln prav zanimivega zabavnega čtiva iz kitajskega življenja. Vse, kar je iz Kitajske, kjer je vse narobe kot pri nas, je zanimivo za nas. Člankarji pa so posebej pazili na to, da je koristno združeno s prijetnim. Ni pa malo takih sestavkov, kjer se je pred vsem merilo na zabavnost. Vsaj sledeči čitatelj ne bo nikoli pozabil: Tri mandarinske žene, Kako zaviješ dolžniku vrat, Kitajec in sreča, Čudodelna breskev, Čuden dogodek.

V koledarski del je urednik spretno raz-

vrstil nebroj priročnih podatkov za vsak dan. Mere, astronomski podatki, postna zapoved, sejmi, zdravniški nasveti, železniške cene, konzulati, razne takse, računanje obresti itd. — za vse ve, v vsem svetuje.

Nikakor ne smemo pozabiti poudariti številnih krasnih slik iz misijonskih dežel, zlasti iz delovanja slovenskih misijonarjev. Naslovna stran je lepa štiribarvna umetniška slika v kitajskem genu.

Koledar, ki je v Slovincih že udomačen, toplo priporočamo. Cena je zelo nizka (10 Din). Naroča se v Misijonski tiskarni, p. Domžale.

Kongregacijski dijaški koledarček. Šolsko leto 1935/36. Konzorcij »Naša zvezda«, Ljubljana.

Priročen dijaški koledarček, kakor jih začetkom šolskega leta vsaka trgovina ponuja. In vendar ne povsem običajen! Svojski je v krasnih načelnih sestavkih, nadvse lepo sočno sodobno poglobljen v mesečnih razmišljanjih in praktičnih navodilih za dejavno krščansko življenje katoliškega študenta-kongreganista.

Dijaki pa tudi drugi bodo to priročno knjižico s pridom rabili. Prav toplo priporočamo!

menja je zdrvel nizdol v prepad. To je storil Croz na svoj račun. Že se je spet vračal z mladcem. Začuda hitro sta se bližala, pot jima ni mogla delati velikih preglavic.

»Halo!« je zaklical Whymper, »kako je zgoraj?«

»Prokleta slabo!« se je glasilo odgovor.

Whymper ni slišal objestnosti v glasu, za take reči ni imel — razumevanja.

Kmalu se je smejal Croz pred njim: »Gospod, pot nam je odprta! Midva bi mogla še danes doseči vrh in se vrniti še nocoj!«

Whymperu se je zmračil obraz še bolj.

»Pet let sem potreboval, da sem odkril to pot in jutri bo mogoče že prepozno.«

Plaz kamenja, ki sta ga sprožila oba oglednika, je prebudil Hudsona in Hadowa. Na svežem zraku sta se do sita naspala in sta se prikradla do vina. Toda bila sta tako presenečena, da sta se izdala:

»Kaj pa vendar počenjate, Whymper?! Vi ste čudodelec! Pili smo že danes pri zajtrku in opoldne — toda vaše steklenice so še polne do vrha!

Douglas si je ogledal eno izmed steklenic in poskušal: »Vino je vedno boljše!«

»Kakor na gostiji v Kani galilejski!« je zaklical Hudson — župnik. »Janezov evangelij II. poglavje deseta vrsta: Vsak da najprej dobro vino in ko so ljudje napojeni, potem slabšega. Ti pa si dobro vino prahrnil!«

Whymper ga je prekinil: »Oporekati vam moram Douglas! Vaša sodba bi ne bila po godu Aleksandru Seilerju! Jaz sem delal le po starem pravilu, da se dado količine, ki se uporabijo na potu, nadomestiti pri najbližjem studentcu!«

Hudson se je smejal in zaključil: »Vprav tu, 11. vrsta: »Njegovi učenci pa so verovali vanj.«

Čudež nad vinom in odlična poročila, ki sta jih prinesla oglednika o nadaljni poti, sta vžgala pri vseh lahko, smejoče se veselje. Kuhali so in poizkušali na dva dni. Medtem, ko so hitro večerjali, so se vrstile šale semintja.

Sonce je že zahajalo, ko so se nastili. Matterhorn je pošiljal nad dolino težke sence. Tema je naraščala kakor veletok, v katerem bo utonilo to drobno človeštvo tam spodaj. Kakor srečni odrešenci iz svetovnega potopa se je pritiskalo teh osem mož k ogromnemu trupu gore, ki je žarela v večerni zarji. Nebo se je oddaljevalo. Tema se je dvigala iz doline, jih dosegla in zagnila. Nema in mrzla noč jih je prevzela. Goreči vrh Matterhorna pa je rastel in rastel nad njimi v neskončnost.

Croz je uglasil težko, zategnjeno pesem, s katero se branijo planinci žalostnih večernih občutij. Taug-

walderja sta spremljala melodijo z globokimi basi. Angleži so kadili in opazovali igro ognja in žerjavice. To je najbolj otožna ura v dnevu!

Somrak je izginil, gora je ugasnila, daljna noč se je upanja polna razgrnila preko njih. Iz doline so brlele lučke: iz Zermatta. Hudson in Hadow sta se zavila v svoje plašče in legla tesno drug poleg drugega pod okrilje previsne stene; Croz in najmlajši Taugwalder sta spala blizu njiju. Oba Petra Taugwalderja sta se stiskala v šatoru. Douglas in Whymper sta sama sedela v okosteneli, nemi resnobi in gledala s široko razprtimi očmi in modro mrzlo luč zvezda in snega.

Slednjič je prišel Douglas:

»Ne morem se otresti vprašanja, zakaj si nalagamo muko te samote? Zakaj iščemo vprav to bolečino in to nevarnost?«

»Zame ni tega vprašanja,« je odvrnil Whymper. »Zame je boj na teh višavah najmočnejši izraz vsega življenja. Če diham ta zrak, se pomnože moje moči, moje veselje nad premaganimi ovirami in moje čuvstvo zmage. Jaz ljubim le eno: da se povzpem do teh višin, najbližje nebu in sem sam, popolnoma sam. Moja ljubezen je tako velika in gori v strast, tako da ne vprašujem, kje ji je vzrok ali osnova. V tem »enem« dosežem vse!«

»V enem vse! Prav imate, Whymper! Saj je povsem vseeno, kaj je za nas eno. Ali žena, ali gora ali pesem! Le iz tega enega se nam odklene vse.«

Molčala sta. Čez nekaj časa je prišel spet Douglas počasi, sunkovito, kot bi se trgalo iz njega:

»Vaša pot, Whymper, po kateri iščete vsega, je posebna sreča! Saj najtežja naloga za nas je, da se naučimo umreti; z veseljem in svobodno moramo živeti in se vendar ločiti brez strahu in zoperstavljanja; živeti v sedanjosti s strastjo in veličino in se vendar z lahkoto odpovedati tej sedanjosti. V spoznanju moramo najti potrpljenje in mir, da bomo mogli postati mrtva preteklost. Tu pa nas obdajajo ostanki prejšnjega življenja, lepi so, tolažeci in polni nedotaknjene miru. V tej uri občutim vse skale okrog naju kot bitja. Vsak teh kristalov je žarel, čutil, se oblikoval in sedaj je tu obdan od nešteti prijateljev, ki dele z njim enako usodo, je tu kot časti vreden spomenik svojega bitja. Če bi se eden od nas oddčil in bo v to prijateljskih skalah pustil svoje majhno življenje, bi s par drobnimi zrnici doprinesel k tej veličastni zgradbi, ki je sestavljena iz milijarde teles. Vse, kar se tu zgodi, je lepota, še smrt!«

Whymper je potegnil še nekajkrat iz pipe; toda Douglas je molčal.

»Dvanajst minut je že čez deseto uro,« je dejal Whymper. »Ob štirih

vas pokličem. Če potrebujete šest ur spanja, morava pohiteti.«

»Težko mi je, da moram v tej visoki noči k globokemu brezčutnemu počitku. Dajte, živiva še nekaj ur, potem bom spal toliko hitreje!«

»To ugovarja vašemu nauku o lahki smrti! Toda, če tako želite — Jaz sam delam tako ko medved: pozimi se naspim, to kratko poletje pa preživim skoraj z odprtimi očmi.«

Čez nekaj časa je Douglas spet prišel: »V enem vse! Poskusil sem opisati vzpon na Obergabelhorn preko ledenika Zinal. Toda doslej sem našel le eno črto, ki naj predstavi mojo pot: strah, grozo in slučajno zmago. Širine ne morem najti, kajti pod njo razumem sprostitve od obupne teže na vse strani. Ne slučajna, ampak le nujna rešitev opravičilo odgovornost za tako tveganje, na primer napram ženi, ki jo ljubiš!«

Whymper je kadil. Čez nekaj časa:

»Če živi žena, ki jo ljubiš, v Londonu, je potrebna le brzozjavka in teden pozneje zavarjena svinčena krsta. V najtežjem slučaju, menim.«

Douglas je poskočil. Whymper, ki je ždel tam na tleh, se mu je zdel kot zlobna senca.

Whymper je ostal popolnoma miren in je iztrkal pipo poleg sebe. Douglasa bi skoraj razneslo od jeze. Zazdelo se mu je, kot da je pravkar s cepinom potolkel Whympera ob skalo in da švigajo iskre iz skale, na kateri je še pravkar sedel. Toda obojni nekdo je obrnil svoje veliko čelo k mlademu gromovniku in govoril:

»Če grem sam, potem vem, da me bodo tujci zašli v platno, če se poneseš. Dosedaj sem šel pravzaprav vedno sam. — Koliko ljudi poznate, Douglas, ki bi v njih naročju lahko zdhnilo razbito telo? Za ženinno ljubezen je to preveč! Glejte, — je nadaljeval čez čas — »ženina ljubezen je namenjena živemu človeku, moževa zvestoba pa se ohrani še v smrti!«

Douglas se je stresel od mraza: »Do danes nisem spoznal še nikogar, ki bi mogel umreti v njegovem naročju.«

Potem je sedel spet poleg Whymperja. Čez dolg četr ure je položil svojo desnico na Whymperjeve roke sklenjene čez kolena:

»Nikogar — razen vas! Jaz verujem, da bi mi potem zastal dih v prsih. V vašem pogledu se zrcali vedno neskončni »vse«. Toda vse v enem! Pri tem je človeku tako dobro!«

Whymper je spet pogledal na uro. Ne radi sebe! Douglas se je vdal in se dvignil.

(Dalje prihodnjč.)

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo. — 2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu. — 3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska. — 4. Sprejema v *življenjskem* oddelku zavarovanja na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah. — 5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas. — 6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

NASLOV CENTRALE: LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25.22.